

Román

JEDNIČKY A NULY

Tomáš
Grombříř

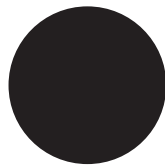
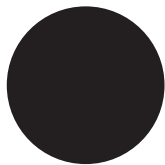
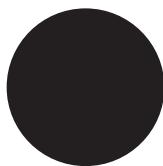
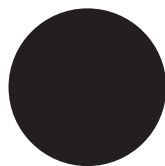
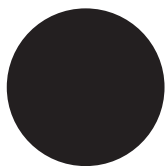
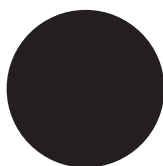
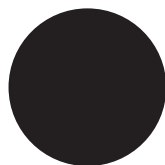
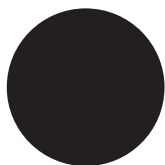
Paseka

JEDNIČKY A NULY

**Tomáš
Grombář**

JEDNIČKY A NULY

Tomáš Grombář

Paseka
Praha 2016

Autor děkuje Terezii Nekvindové a Karlu Veselému za podnětné připomínky. Zvláštní dík patří Davidu Slámovi za mimořádně pečlivé okomentování rukopisu.

Vychází s laskavou podporou
Ministerstva kultury České republiky.

Toto dílo je smyšlené a veškerá jména, postavy, místa i události jsou buď dílem autorovy fantazie, nebo jsou použity ve fiktivních situacích.

Copyright © Tomáš Grombíš, 2016

ISBN 978-80-7432-767-4 (kniha)

ISBN 978-80-7432-786-5 (epub)

ISBN 978-80-7432-788-9 (mobi)

ISBN 978-80-7432-787-2 (pdf)

I.

Adrian hledal po kapsách desetieurovou bankovku pro portýra. Ema poletovala po apartmánu mezi vázami řezaných růží.

„Na pozornost podniku je jich trochu moc,“ konstatovala, když našla kytku i v koupelně.

„Sto sedmdesát osm.“

„Vykoupil jsi celý květinářství?“

„Přesně tolik týdnů jsme se neviděli.“

Ema zkřivila čelo a pihovatý nosík se jí bojovně naostřil. „Mám to brát jako projev nešikovný romantiky, nebo plnohodnotný psychózy?“

„Neboj, tvůj oltářík doma nemám. Ale kdyby sis chtěla ještě vzít nějaké své hadříky, jsou v krabicích.“

„Za tři a půl roku asi trochu vyšly z módy.“

Ema rozevřela okno. Za Tuilerijskými zahradami vykukovala Eiffelova věž. Vzala jednu růži a vyhodila ji ven.

„Teď už to nic neznamená. Jen rozmařile drahá výzdoba. Doufám, že nemáš připravený další dryáčnický scénky.“

Panorama města se ostře rýsovalo proti jasné obloze tónované předzvěstí červánků. Adriana napadlo, jak by jeho život vypadal, kdyby se nerozešli. Pokusil se jí položit ruce kolem boků, ale Ema se mu ladnou otočkou vysmekla.

„Když kýč, tak totální.“ Zasunula iPhone do hotelové doko-
vací stanice. Pokojem inspirovaným barokní monumentalitou éry Ludvíka XIV. zazněly tóny šansonu.

„Na osmou máme dole stůl,“ pronesl Adrian ledabyle, třebaže se hotel pyšnil tříhvězdičkovou michelinskou restaurací.

Ema si prohrábla krátké zrzavé vlasy. „Dám si sprchu.“

Aniž by komentovala manželskou postel, mrštila na matraci rudý skořepinový kufr. Jako vždy ho měla zaplněný chaoticky, hromadou zmuchlaných věcí, které do něj ve spěchu házela na poslední chvíli, jen večerní šaty stihla pečlivě složit do obalu.

Zmizela v koupelně. Adrian by si nafackoval. Chová se jako pitomec. Je stejně toporný, jako když se s ní seznámil. Ostatně celý tenhle výlet je bláznivý.

Z koupelny zaslechl ševlení sprchy. Bezděky se posunul blíž. Zvuk dopadající vody, jež se o Emu tříštila, mu z paměti vyvolal křivky jejího nahého těla a penis se mu nalil krví. Od první chvíle ji nekriticky obdivoval. Nic na tom nezměnilo ani jejich pohnuté soužití. Před týdnem by ho ani nenapadlo, že bude mít Emu znovu na dosah.

Adrian seděl v kanceláři. V okně outlooku mu naskakovaly nové zprávy rychlostí, jakou se množství jednobuněčné organismy. Většinu z nich by dostávat nemusel, ale chtěl si udržet maximální přehled. Po zaklepání vstoupil hubený hošík s tonerem v ruce. Adrian ho posunkem nasměroval k tiskárně, ale nemohl od něj odtrhnout oči, protože v nejistém bidlu, stejně špatně oblečeném jako ostříhaném, najednou spatřil sám sebe, když před patnácti lety nastoupil.

Kluk se na něho podíval.

Adrian se usmál.

„Kudy se do toho de?“

Ten lhostejný klukův výraz Adriana vrátil zpátky na zem.

„Ve vašem věku bych si podobný dotaz nedovolil. Zkuste na to přijít sám.“

Ne, není konzervativní, ještě snad tolik nezestárnul. Možná má obstarožní model LaserJet II, ale to byly nejlepší tiskárny, které spolehlivě berou a nemuchlají papír.

Ponořil se do e-mailů. Nesvedl však udržet myšlenku. Znervózňoval ho ten kluk. Zároveň s aťákem si objednal i kávu. Kde je? Jako by ji přivolał. Dveře se pomalu otevřely, dívka se

do nich opírala loktem, přitom se snažila vybalancovat táč s kávou a vodou. Proč táč jednoduše nevezme do jedné ruky, aby měla druhou volnou? Hrozivě dupala, ale jazýček jemně vyšpulený jako soustředěná provazochodkyně na laně bez jištění. To se mu snad jen zdá. Nikdy dřív ji tu neviděl.

Mrskla tácem o stůl.

„Káva pro vás. Na shledanou.“

„Počkejte.“

Obrátila se na něj.

„Co jste mi to přinesla?“

Vyvalila pysk a zadumaně se naklonila nad hrnek.

„Kávu.“

„Tak se zkuste podívat znovu a víc zapřemýšlet.“

Mžourala do černé hladiny bez pěny.

„Je to takhle v pořádku?“

Do prdele, na kávě si zase tolik nezakládal, a klidně ji vypil i studenou, když na ni pozapomněl, ale věci se musí dělat správně. Pokud lidi nejsou schopni dodržet postup ani u maličkostí, jak se pak na ně může spolehnout?

„Rozlitý?“

„Výborně a dál?“

Chtěl slyšet cokoli, třeba jen pardon, ale holce místo odpovědi oko šilhavě ujíždělo na stranu. U tiskárny se na kolenou lopotil kluk, ale úkryt toneru dosud neobjevil. V Adrianovi vybublal vztek.

„Máte přítele, slečno?“

Zarděla se a zavrtěla hlavou.

„Vy jste kouzelná,“ vzal ji za ruku a posunul ji blíž k ajťáčkovi.

„Tady jsem vám jednoho chlapce našel.“

Vzal jejich ruce a spojil je.

„Myslím, že budete skvělý pár. Oba jste zhruba stejně talentovaní. Nepochybně si budete rozumět.“

Holce jektala brada a kluk koukal do země.

„Tak se před sebou nestyděte. Představte se...“

Kluk zamumlal jméno.

„A jméno ctěné slečny?“

Zřejmě už vyčerpala limit vět pro dnešní den.

„To máte jedno. Hlavně teď odkráčejte a žijte spolu šťastně až do smrti, jen ne mně na očích.“

Kluk se snažil holku za ruku vytáhnout z kanceláře, ale ona tupě stála, jako by ji někdo na dálku vypnul.

„Ven!“ zvedl hlas Adrian. Hrudí mu projelo nesnesitelné bodnutí, až se zkroutil. Řval by bolestí, ale mohl jen přidušeně chrčct. Dokulhal malými krůčky ke stolu, kde se úlevně opřel. Ataka mírně polevovala, ale věděl, že ještě přijdou tři čtyři další vlny křečí, které už nebudou tak bolestivé, a pak odezní úplně.

Když se mu to stalo poprvé, byl přesvědčený, že dostal infarkt. Sanitka ho odvezla do nemocnice, kde mu udělali kompletní screening, který nezaznamenal nic zvláštního. Dali mu jednoduchou radu, aby se vyhýbal stresu a víc odpočíval.

„Pánové,“ pochodoval Kamil před projekčním plátnem, „pokořili jsme s předstihem další milník. Databáze pokrývá třicet procent populace USA i Česka.“ Předpokládal větší uznání, proto si začal sám tleskat jako principál potulného kabaretu, jemuž zběhli i poslední kumštýři.

„Jsme připraveni FaceYouKnow spustit!“

Adrian se k potlesku přidal, aby povzbudil ostatní. Únava byla znát. Kamil sice po technické stránce předváděl divy, ale už měsíce bez výraznějšího pokroku řešili právní obsah věci. Adrian věřil, že skulinu najdou. Musí. Byl to jejich nejúžasnější projekt.

Aktivity jeho impéria mají dopad na tolik aspektů života: vyvíjí software, který lidé používají při práci, nebo jim hlídá a měří produktivitu každé minuty, pak jim servíruje zábavu, aby zapomněli na nudnou práci, a posléze jim nenápadně vnu-

tí nepotřebný krám, když útočí na jejich utrmácené podvědomí a iracionální touhu po odlišení se ve světě tak dokonale unifikovaném. Ale nic z toho není tak úchvatné a jedinečné jako FaceYouKnow. Stačí mobilem vyfotit neznámý obličej a aplikace zobrazí jméno včetně strukturovaného výpisu doplňujících osobních informací.

Softwarová část byla poměrně banální: obličej se podle mřížky rozloží na základní elementy, jež se pak porovnávají s obdobnými prvky v referenční databázi. Tu plnili z veřejných fotografických úložišť, z blogů, ale především z Facebooku, kdy zneužívali své dominantní postavení producenta populárních her. Stačilo projet seznam přátel a data, skrytě přibalená k herním paketům, odlífovat do centrály. Do karet jim hrála i finanční krize. Nezkušení absolventi, kteří před pár měsíci vznášeli nehorázné platové požadavky, byli najednou ochotni vykonávat monotónní a stereotypní kontrolu sesbíraných údajů za zlomek někdejších nároků, jen aby získali praxi do životopisů.

„Telefon potřeboval devadesát let, aby dosáhl hranice sto padesáti milionů uživatelů. Televizi stačilo necelých čtyřicet let, mobilnímu telefonu už jen čtrnáct. Facebook to zvládl za pět let. Kolik času budeme potřebovat my? Chcete se vsadit?“ deklamoval Kamil, šéf projektu.

Pohledy šesti špičkových manažerů se obrátily k tandemu právníků, kteří nesouhlasně vrtěli hlavami. Stejně jako ostatní uznávali, že FaceYouKnow znamená milník v mezilidských vztazích, a z jejich pohledu navíc i v justici. Mohou očekávat sérii žalob, od porušování ochrany osobních údajů až po prakticky libovolné rozšíření zodpovědnosti, bude-li aplikace zneužita při trestné činnosti.

„Řekové jsou v dluzích, zbavují se ostrovů. Mohli bychom tam zřídit něco jako autonomní území a vybudovat serverovou základnu. Nicméně to nijak neeliminuje hrozby žalob,“ poznamenal jeden z právníků.

„Také jsme našli vysloužilou ropnou plošinu v Severním moři. Chtějí za ni dva miliony eur,“ doplnil druhý.

„To nám šíleně zvedá náklady! Přece jsme se dohodli, že servery budou v Africe nebo v jiný prdeli mimo dosah mezinárodní jurisdikce,“ rozohnil se Kamil.

„Je to riziko. Potřebujeme nad servery větší kontrolu. Ropná plošina se zatím jeví jako optimální varianta.“

„To snad radši ten ostrov. V Severním moři není zrovna příjemný koupání,“ pokusil se kdosi o vtip. Nikdo se ale nezasměl.

Adrianovi na mobilu zablikala notifikace, čekala ho další schůzka. Krátce zavřel oči. Musí vynést verdikt, aby se příští týden měli o čem bavit. Jeho den byl rozporcovaný na stále hustší, různě dlouhé a tematicky zcela odlišné fragmenty. Samy o sobě nedávaly žádný smysl, nenavazovaly, nebo si dokonce odporovaly, každý moment vyžadoval přepnutí do jiných souvislostí. Delší soustředění mu působilo námahu, jeho mysl už po chvíli odskakovala jinam.

Právníci na sebe krátce pohlédli. „Je tu ještě jedna alternativa. Mohli bychom to prodat Číňanům, včetně know-how i referenční databáze. Skočí po tom.“

Kamil k nim zvedl prostředník: „To jste se posrali, ne?! Už vám z toho koxu jebe?!“

„Klid,“ požádal Adrian. Žádný jiný projekt mu neodsával tolik energie a peněz.

„Tímhle přepisujeme dějiny!“ bušil Kamil pěstí do stolu.

„Zkuste srazit cenu plošiny a taky chci vidět nabídky ostrovů. Připravte ekonomické porovnání obou variant s výhledem na pět let.“

„Dík!“ vyjekl Kamil předčasně, protože Adrian ještě neskončil.

„Zároveň se spojte s Číňany a vstupte do jednání o ceně.“

Venku už na Adriana čekal taxík. Během přesunu z I. P. Pavlova do centra zavolal Heleně, personální manažerce celého holdingu, která ho už dvakrát sháněla.

„Sakra, Adriane, co to jako mělo bejt? Ta holka ti jen přinesla kafe.“

„Na to, že sedíš v jiné budově, se zkazky šíří neuvěřitelně rychle.“

„Uvědomuješ si, co jsi udělal? Má z tebe trauma. I kdyby byla zdravá, tak tohle jednání si přece nemůžeš dovolit.“

„A ona není zdravá?“

„Seš slepej!? Je mentálně retardovaná.“

„Do prdele, proč máme retardované asistentky?“

„Jsou tady kvůli daňovejším úlevám v rámci programu začleňování znevýhodněnejch osob. Ta holka s tebou nikdy neměla přijít do styku. Někdo jí na chodbě podal kafe a ona byla hrdá, že tě v tom labyrintu našla.“

„Omlouvám se.“

„Jí se jdi omluvit. A fakt se vzpamatuj, chováš se jako namyšlenej parchant!“

Věděl, že Helena má pravdu. Jako vždy. I ve výborném rozpoložení se musel hodně soustředit, aby chápal dvojnásobnost nonverbální komunikace a řeč emocí. Dobrá, zítra ráno už opravdu vezme kolo a pojedje na celodenní vyjížďku. A na e-mail se podívá nejdřív až během oběda.

Auto zastavilo v Rytířské. Historickou budovu v ulici Na Příkopě získali od města za pakatel výměnou za pozemky nutné k dostavbě metra, obchod přesně zapadal do mentality zakladatelů holdingu.

„Promiň, ale vážně jsem se nemohl utrhnout dřív. Co se děje?“ pozdravil Adrian.

Prokop, jeden ze tří majitelů-partnerů KPR Investu, se zdál dobře naladěný. „Jak postupujete?“

Adrian mu stručně reprodukoval skončenou poradou. Když v roce 1998 do firmy nastoupil, Prokop tvrdil, že internet zů-

stane technickou pomůckou pro omezený okruh uživatelů. Jakmile se Adrianovy online projekty staly výstavní skříní KPR, začal se o dění podrobně zajímat – přibližně chápal možnosti i rizika internetu, přesto ho každý pokrok nesmírně udivoval. Tentokrát s Adrianem naštěstí nehodlal diskutovat, jen si report zamyšleně vyposlechl.

„Adriane, máme před účetní závěrkou. Ideální příležitost udělat velká rozhodnutí. Chci, aby ses stal partnerem. Hned v pondělí to přednesu Kociánovi a Rabákovi.“

Stejně jako ostatní velké události, i tahle přišla najednou a bez ohlášení. Hodnota jeho investičního portfolia fantasticky narostla, proto ho tu a tam napadlo, že by ho měli přijmout mezi sebe, avšak víc než společné podnikání spojoval partnery firmy způsob, jakým po revoluci vydělali velké peníze.

„A co Rabák? Pochybuju, že bude souhlasit,“ vydoloval ze sebe Adrian.

„Čekal jsem jinou reakci.“

„Jsem nadšený a vážím si toho. Jen mám určité pochybnosti, že to projde.“

„Nemá smysl si nic nalhávat. Kocián je vážně nemocný. Rabák se topí v dlužích. Firma prochází složitým obdobím a je na čase do nejužšího vedení přizvat mladou krev. Od tebe chci jen slyšet jasné rozhodnutí.“

„Ano, samozřejmě. Děkuju.“

Probrali pár dalších provozních záležitostí, na které se přes týden nedostalo, ale Adrian rozrušením tápal, nevybavovala se mu jindy samozřejmá fakta.

„Mám tě někam hodit?“ zeptal se Prokop, když si začal balit věci. Adrian odmítl a vypoťácel se ven.

Na Příkopě ho spolkla netečná lhostejnost proudu turistů, která zvolna zchladila jeho triumfální mravenčení. Ještě před dovršením pětaticeti dosáhne v KPR kariérního maxima. Mohl by zavolat mámě, aby se o radost podělil, ale nejspíš by

nepochopila, co to obnáší, jen by drmolila, ať na sebe dává pozor a nehoní se.

Došel k úpatí Václavského náměstí, když z metra přímo proti němu vyběhla Ema. Spatřili se zároveň. Emě vyplašeně zacukalo v obličejí, jako by snad nejráději utekla, ale už bylo pozdě.

„Ahoj,“ pozdravil zcela neinvenčně Adrian, nic dalšího ho nenapadlo. Tři a půl roku spolu pracovali a žili, pak najednou střih. Měl dojem, že ji zahlédl loni na večírku na Hradě. Plížíl se mezi hosty, jako pomatený stopoval povědomou postavu, aby pak s úlevou, ale zároveň i se zklamáním zjistil, že se spletl.

„Jak se máš?“ chtěl se usmát, ale nepovedlo se mu to.

„Gratuluju,“ poplácala ho Ema.

„Proč? K čemu?“

„Instagram, Groupon... Dobrá trefa. A spousta dalších věcí.“

„Pořád nám koukáš pod prsty?“

„Víc než kdy jindy.“

„Pojď, koupím ti největší diamant z Pařížský. Jako kdysi...“

„To je vážně lákavý, ale spěchám na zkoušky do Celetný, už tak jdu pozdě.“

„Děláš si doktorát?“

„Ne, já zkouším...“

„V pátek večer?“

„Nějakej pár, co jede přes prázdniny makat do Anglie.“

„Pořád v poklusu.“

Pokrčila rameny. „Já to asi jinak neumím... Ráda jsem tě viděla. Vážně už musím.“

Mávla mu a vstartovala k filozofické fakultě. Adrian sledoval její vlnící se boky, čekal, zda se ohlédne. Vypadá pořád skvěle. Výskyt inteligence je stejně řídký jako výskyt krásy, natož když se potkají v jednom těle.

Vrátil láhev zpět do vinotéky a sáhl do spodního patra, kde uchovával prémiové kousky na takzvaně zvláštní příležitosti. Držel Château Haut Brion, 1er Cru Classé, ročník 2007. Mlhavě si vybavil, že stojí zhruba deset tisíc.

Na terase s výhledem na Pražský hrad – ostatně kvůli němu byt koupil – na něj zostřeně dolehly stopy po Emě. To ona vybrala sedací soupravu, ona domluvila zahradního architekta, aby zelení osvěžil chladnou atmosféru betonu a dlažby, ona nechala nainstalovat dodatečné osvětlení. Gril vybral sám, trochu zbytečně, použili ho snad dvakrát.

Nemohl si pomoci, zalistoval v tabletu společnými fotkami, třebaže věděl, že to v něm vyvolá nepříjemné vzpomínky. Raději si rychle otevřel kalendář, jen zřídka navštěvoval jiné akce než ty, které bezprostředně souvisely s prací, přesto mu asistentka všechna pozvání vytrvale zaznamenávala. Jeden z jeho zaměstnanců zapíjel narození syna, na Vyšehradě pod širým nebem mělo premiéru divadelní představení, které KPR Invest z bůhvíjakých pohnutek sponzoroval.

Obrátil do sebe skleničku, popadl deku, další láhev a sestoupil do Riegrových sadů. Pod korunami kaštanů se choulilo červnové dusno. Kolem pivní zahrádky obsazené do posledního místa přišel k vyhlídkové loučce.

Usadil se nedaleko dvojice brunetek, které upíjely laciné bílé z vietnamské večerky. Jedna cosi překotně, ale procítěně vysvětlovala, v její mimice se bleskově střídaly kontrastní emoce. Ani nepostřehly, že si je Adrian vyfotil. Během pár vteřin mu aplikace zobrazila informace. Obě studovaly Vysokou školu ekonomickou, takže zřejmě spolužačky. Přečetl si několik jejich statusů a prohlédl si, co je na Facebooku zajímavé.

Na základě členství ve skupinách, udělených lajků a dalších faktorů se pokoušeli vytvořit model, který by poskytl základní psychologickou charakteristiku vyfoceného člověka, ale tahle funkce byla v plenkách, proto výsledku nevěnoval příliš po-

zornosti. Raději si pustil video z YouTube, na němž systém jednu z dívek rozpoznal: na záznamu z bujarého večírku jí proud vody smáčel hrudník a ona vyzývavě pohupovala prsy do ducavého rytmu.

Adrian už o nich věděl dost, aby mu to usnadnilo seznámení i následnou konverzaci.

„Ahoj, jsem na tu láhev sám a vy už, koukám, máte dopito. Bude mi potěšením se s vámi rozdělit,“ odříkával věty s patřičnou dávkou pitvořivého úsměvu, aby nabídku odlehčil.

Brunetky po sobě tázavě pokukovaly, jako by chtěly svolení jedna od druhé, ale to nebylo třeba, Adrian už seděl vedle nich, v prstech vývrtku.

„Nevidíš, že se bavíme?“ vyštěkla miss mokré tričko.

„Když si nebudeme sympatický, tak zmizím stejně rychle, jako jsem přišel.“ Stoupající hladinka v krvi ho činila imunním vůči mělkosti otázek i odpovědí.

„Tak to, prosím, udělej rovnou.“

„Aspoň jednu sklenku?“ ukazoval jim bílé chablais.

Holky se zvedly, sbalily si věci a posunuly se stranou. Nechaly v trávě cigarety, a než se pro ně vrátily, jednu si vyklepl.

Kdysi byl velmi aktivním přispěvatelem na fóru nornik.net, který sdružuje různorodou komunitu mužů ochotných za sex platit. Klasický bordel, kam se dá zajít přímo z ulice, navštívil, co by na prstech ruky spočítal. Priváty, jež preferoval, předpokládají elementární inteligenci, protože se jedná o svého druhu podnikání, které je třeba udržovat v chodu – pravda, naštěstí s nulovým papírováním a bez účetnictví, jako účetní by se holky mohly živit jinde.

Norník poskytoval dokonalý přehled o aktuální situaci na trhu: jestli fotky z inzerátů věkem, vizáží i proporcemi odpovídají ženám, které nakonec otevrou dveře, zda jsou vstřícné a ochotné měnit polohy, jak moc přehrávají nebo zda používají nejlevnější páchnoucí lubrikant. Nadšenecká komunita, tak jako v jiných oborech, pomáhala zlepšovat úroveň služeb, pro-

tože kurvičky bedlivě sledovaly, co se o nich píše. Čím víc však Adrian vydělával, tím méně uspokojení mu návštěvy privatů přinášely. Reálná cena přepočtena na jeho kupní sílu padala tak strmě dolů, až mu kopulace přišla nemravná.

V kapse mu zazvonil telefon. Neznámá čísla nebral, tak jen vyzvánění ztišil. Vzápětí přišla ze stejného čísla esemeska: *Tady Ema, zavolej.*

Několikrát se zhluboka nadechl, ale obvyklé cvičení na zklidnění příliš nepomohlo.

„Ahoj,“ pozdravil Emu.

„Hele, chápu, že je to divný. Příští víkend mám po několika měsících volnej. Chtěla bych jet do Paříže a nemám s kým. Nepřidáš se?“

„No, já nevím...“

„Promiň. Zapomeň na to...“

„Počkej... Já to neodmítám. Jen teď u sebe nemám diář. Zavolám ti za moment, ok?“

Adrian zavěsil, aby získal čas. Tři a půl roku až do dneška s ní nepromluvil, a najednou spolu mají strávit víkend?

Spustil prohlížeč, do Googlu nařukal: *hotel romantic paris* a procházel odkazy. „*Hotelový palác Le Meurice se nachází v centru Paříže a nabízí restauraci oceněnou 3 hvězdičkami Michelin,*“ četl Adrian popis. „*Restaurace připravuje gurmánské pokrmy francouzské kuchyně a jídla jsou podávána v impozantním sále zařízeném ve stylu zámku ve Versailles.*“

Zkontroloval hodnocení hotelu na tripadvisor.com, kde recenze hostů reklamní jazyk jednoznačně potvrzovaly. Vytočil číslo hotelu, aby ověřil dostupnost michelinské restaurace pro ubytované, respektive rovnou její volné kapacity na příští pátek. Recepční vzdálený tisíc kilometrů ho ubezpečil, že stůl dostane, rovnou mu nabídl rezervaci na páteční osmou, pokud zároveň učiní i rezervaci pokoje.

Adrian s Emou byli ve Versailles už dávno, ale shodli se, že interiér restaurace je od sídla královského dvora skoro k nerozeznání. Jen ze zvědavosti se začeti do jídelního lístku, už předem se rozhodli pro degustační menu. Číšník s úklonou přijal objednávku a místo něj obratem přispěchal sommelier, aby jim naplnil sklenice. Adrian zvolil dražší variantu menu za 440 eur s víny, jež se mají s pokrmy ideálně snoubit.

Konečně měli trochu času pro sebe. Sešli se sice už na letišti, Ema ho přivítala polibkem a ihned rozproudila nenucenou, i když banální konverzaci, která je hladce přenesla přes check-in. Jen co prošli kontrolou, ztratila se mezi duty free obchody.

Adrian se u gejtu posadil stranou s notebookem Apple Air na kolenou, jehož obrazovku hyzdila příčná prasklina s rozteklým pigmentem krystalů. Po obědě mu nešťastně upadl na dlažbu a kurýr s novým strojem se zpozdil, těsně se v centrále minuli. Stále šoupal okny, aby obsah vůbec přečetl. Nabídka partnerství zatím nenabyla konkrétních obrysů. Tahal z Prokopa, jaké byly reakce ostatních majitelů, ale ten ho krotil: „Klid, jednáme o tom.“ Počítač byl téměř nepoužitelný, proto ho zaklapl a raději se rozhlížel po odletové hale. Dnešní dvacetiletí, napadlo ho, poznali víc technologických převratů než jejich prarodiče za celý život. Princip změny zcela přirozeně začlenili do svých osobností, schopnost adaptace je přímo generační vizitkou: každoročně vyhlízejí nové verze oblíbených výrobků, jsou připraveni nahradit původní model, jako by s genezí modelových řad ztotožňovali i svůj osobní růst.

Není potřeba se nic naučit, dokázat, splnit – kdo vlastní poslední model, patří v jistém smyslu k elitě. Jak se asi vyrovnají s faktem, že sami budou jednou jako vysloužilý model nahrazení? Smrt ale dostává jiný rozměr: vše, co nafotí, olajkují, okomentují, tu po nich zůstane latentně přítomno. Dala by se vytvořit aplikace, která decentně v pozadí monitoruje činnost uživatele, heuristickou analýzou se od něj učí zvyky a po jeho smrti bude pokračovat v lajkování a komentování přesně

v jeho stylu. Adrian sáhl do kapsy pro telefon, aby si udělal poznámku.

Z reproduktorů uslyšel své a Emino jméno, poslední výzvu. Ostatní pasažéry už nasál nástupní tubus. Nával podezřívavosti mu vnukl myšlenku, že si z něj Ema vystřelila, nechá ho odletět samotného a pobaveně mu zavolá, až vystoupí v Paříži: „A cos jako čekal?“

Letušky zavíraly gejt, v tom ji spatřil beze spěchu přicházet, uculovala se, v ruce dvě průsvitné tašky s nákupy. Místo omluvy se k němu přitáhla s nakloněnou šíjí: „Voní ti?“

Nový parfém si vzala i na večeri.

„Nic o tobě nevím...“, spustil Adrian po přípitku.

„Přece jsme se rozešli, nemáš důvod to vědět. Nebo selhala vaše CIA?“

Adrian si zkroušeně povzdechl, byl vůči podobným narážkám bezbranný. Zakladatelé KPR Investu přetáhli pár vysoce postavených policistů, oficiálně měli na starost bezpečnost, plat ale dostávali především proto, že znali policejní praktiky a aktivní členy sboru, díky čemuž dokázali opatřit pozoruhodné informace.

„Nechytej mě za slovo. Minimálně předpokládám, že jsi stále svobodná a bezdětná.“

„Trochu jsem odpočívala, cestovala...“

„Když tohle řekne chlap, tak to skoro vždycky znamená, že si byl zapíchat v Thajsku.“

„Snažíš se bejt vtípněj, nebo mluvíš z vlastní zkušenosti?“

„Další otázku, prosím.“

„A kam myslíš, že si jezděj povyrazit ženský?“

„Pobřeží slonoviny, Zimbabwe...? Něco jsem zaslechl i o Jamajce...“

„Chápu, že tě vzrušuje exotika, ale černý kluci maj pižmo jako masox. Mně to vadí.“

„Opravdu netuším, kde jste našly svůj ráj.“

„Tel Aviv.“

„Nevšiml jsem si, že by to cestovky inzerovaly.“

„Spíš máš málo kámošů mezi gayi.“

„Nikdo nepovažoval za nutné se mi svěřit.“

„Starý Židovky jsou na dcery jako psi, chlapi maj málo příležitostí a jsou neuvěřitelně nadržený. Stačí se na někoho v baru podívat, a už to jede. Jsou vzdělaný, kultivovaný, a dlouho vydržež.“

Naservírovali jim první chod: krevety a mořského ježka.

„Hm... Vypadá to dobře...“ zahleděla se Ema do talíře.

„Dost mě zaskočilo, když jsi jen tak odešla.“

Ema se zamračila.

„Musela jsi vědět, že se na to zeptám...“

„Půl roku jsem tvrdla v sanatoriu. Dali mi do rukou hrábě a celej den jsem se motala po zahradě. Dali mi lžici, jedla jsem. Jinak jsem seděla a koukala před sebe. Nesvedla jsem ani číst... Nic... Občasné světlé chvílky byly ze všeho nejhorší, jako vycházka z doživotního kriminálu. Myslela jsem, že se to nikdy nezlepší a zůstanu duševním mrzákem.“

Adriana její vyprávění bolelo, jako by to sám prožil. „To mě mrzí.“

„Vzpomínám si... Byla jsem třetí den v Londýně a tys mi volal, jestli pudem na večeři. Tři dny jsi nepostřeh, že nejsem doma.“

„Já se alespoň snažil vymýšlet společný program...“

„Tři dny! To neokecáš,“ vyjekla Ema. Několik hostů se po nich káravě ohlédlo. „Tehdy jsem si uvědomila, že nejsme pár, ale obchodní partneři.“

„Já tě přece do ničeho nenutil, sama sis hledala práci. Nebyla jsi k zastavení.“

„Vedle tebe si každéj připadá jako lenoch. Když nemáš tak přesnej úsudek, musíš víc dřít.“

Zarazilo ho, že to říká zrovna ona. Vždy její inteligenci obdivoval.

„A teď jsi spokojená?“

„Dělám PR a školení pro neziskovky, přednáším na univerzitě... To prostředí je frustrující v jinech ohledech. Na jedny straně spousta pijavic, co na systému grantů a dotací parazitují, aniž by chtěly cokoli produkovat, na druhý straně diletan-ti, co maj srdíčko, ale nulový schopnosti. Nicméně všude se nakonec najde pár zajímavých lidí...“

Ema mávla rukou a prohlédla si druhý chod, chřest v těstíč-ku. „Radši mi řekni, co je novýho u tebe.“

„Prokop mi nabídl, abych se stal partnerem.“

„No, to je skvělý, gratuluju. Nejmladší český miliardář?“

„To mi zase přijde dojmavých dopisů od všech, co mají po-cit, že bych se měl rozdělit.“

„Spíš mě překvapuje, že ještě nežiješ v Silicon Valley.“

„Mám tady povinnosti.“

„To by mě zajímalo... Měla jsem za to, že core byznys se v podstatě přesunul do Ameriky.“

Adrian zvažoval, jestli jí může říct o projektu FaceYou-Know.

Ema z jeho výrazu vytušila: „To bude něco velkého.“

Otřel si ústa a vyfotil Emu svým mobilem.

„Co to děláš?“

Mnohokrát přemáhal pokušení prohnat její obličej systé-mem, ale pokaždé zbaběle rezignoval, aby se nedozvěděl něco, co by ho dodatečně ranilo. Položil telefon před ni. Apli-kace zaneprázdněně nahrávala data, k její fotce se začaly sklá-dat informace, jméno, věk, vzdělání, profese, nejpoblárnější statusy, které zveřejnila na Facebooku a Twitteru. Ema si mlč-ky četla svůj portrét.

„Kvůli utajení probíhá vývoj FaceYouKnow převážně v Če-chách. Asi ti nemusím zdůrazňovat, že o tom nesmíš nikde mluvit.“

„To teda zírám...“

Ema obrátila čočku fotoaparátu proti Adrianovi.

„Na mě to nefunguje...“

„A můžu se taky nechat vymazat?“

„Myslíš ze známosti, nebo obecně?“

„Ze známosti chci smazat okamžitě! A jinak to nepůjde?“

„Ve stejné době, kdy vznikal YouTube, Google prosazoval svou platformu Google Video. Řekla by sis, že výsledek je předsedem jasný, že parta kluků bez peněz nemá proti Googlu šanci. Jak je možné, že YouTube zvítězil na celé čáře?“

Číšník u nich zaparkoval servírovací stůl s masivním prkénkem, na něm hrouda cukru. Několika údery sekáčku ji rozbil a z homole vypadl zelený svitek. Podle recenzí adorujících místní specialitu to měla být v řasách zabalená husí játra.

„Google od počátku lpěl na legalitě videí, uplatňoval presumpci viny, videa kontroloval a každé podezřelé ihned mazal. YouTube se naopak zřekl zodpovědnosti za obsah uživatelů a mazal až na základě žádosti majitelů práv. Zatímco v archivu Googlu bylo kulový, YouTube úspěšně bobtnal.“

„Ale tady napadáš osobnostní práva. Ani nemám odvalu se ptát, kde všude berete data.“

„Autorská práva, třeba v případě hudby, taky vypadala nedotknutelně. A kde jsou dnes hudební vydavatelství? Chci jen říct, že když máš dostatečnou sílu, můžeš změnit paradigma.“

„Vylámete si zuby...“

„Několik zásadních technologií, které tohle umožnily stvořit, jsi k nám přivedla ještě ty.“

„Ale vy jste to použili v podobě, která... Já pro to ani nemám slov... Tohle je sociální pirátství...“

„Nedělej ukvapené závěry.“

„Nikdy jsem nepochopila, kde jsou tvé hranice. Neviděla jsem, že by ses něčeho štítil.“

Poznámka se Adriana dotkla. „Možná jsi jen nebyla u všech jednání.“

„To nebyla, ale zase jsem věděla, co se o tobě šušká.“

„Aspoň se mi skládá obraz, s jakým jsi mě opustila a co jsi ve mně viděla.“

Adrian do sebe obrátil celý obsah skleničky. Sommelier, který mu právě dolil, dotčeně pozvedl obočí.

„Byla jsem nedávno na konferenci. Jeden příspěvek se věnoval závislosti na sociálních a mobilních hrách. Jako příklady figurovaly vaše výtvořiny. Taky těm ubožákům, co hrám propadnou, říkáte velryby?“

Adrian se nelibě ošil.

„Tak to měl celkem dobrý informace včetně vaší terminologie... Tvrdil, že příjmy generují dvě procenta závislejších hráčů, velryby, kterých stačí pár lapit a vysát jim účty.“

„Zavádíme opatření proti rizikovému chování.“

„Jako že se jich po dvanáctihodinovém hraní v tahu zeptáte, jestli opravdu chtějí pokračovat?“

„Interval je šest hodin a od jednoho hráče nepřijmeme víc než tisíc dolarů za měsíc.“

„Aspoň nelži. Tisíc dolarů z jednoho účtu! Takže maj tři čtyři různé kreditky. V čem se to podle tebe liší od videoloterijních automatů?“

„Na základě marginálního patologického chování odvozuješ obecné teorie, což zavání akademickou samolibostí humanitních věd.“

„No tak, Adriane, přiznej si to. Lidi se lehkovážně bavěj novejma věcmama, ale mnohem pomalejc za ně přijímaj zodpovědnost a stejně pomalu chápou následky. Na tomhle rozdílu jsou většinou postaveny obchodní modely všech tvech produktů.“

„V rámci tvého životopisu musí obrát k technopesimismu působit dost atraktivně.“

„FaceYouKnow je už ale fakt přes čáru. Zatím jste od lidí potřebovali participaci, aby se mlejnek na prachy rozběhl. Teď jste je proměnili v ryzí komoditu, prostě stačí, že jsou, existují, a samotný bytí dokážete zpeněžit.“

„Bude to zdarma.“

„Nic není zdarma, a sám to dobře víš. Prozrad' mi jedinej smysluplnej důvod, k čemu to může být dobrý.“

Hranolek kambaly přelitý bílou omáčkou Adrianovi stydl na talíři. Nezdálo se mu vhodné popisovat, jak úspěšně využívá aplikaci při seznamování. „Zlepšení vztahů mezi lidmi. Může ti to pomoci zorientovat se, dozvědět se něco o člověku... Další využití se ukáže při praktickém nasazení.“

„Viděls to dneska venku? Lidi hleděj víc do mobilů a tabletů než na Paříž kolem sebe. Vybavili se aplikacema, který jim měly město zpřístupnit a pootevřít, ale místo toho je od města odclonily, protože sledujou displeje. Mohli zůstat doma a projet si ulice na Street View. Kdyby se zeptali místních, dozvěděj se o zemi víc než z průvodce.“

„Kritizuješ z pozice, jak to bylo kdysi, ale tyhle věci se přirozeně začleňují do společnosti. Za pár let budeme mít všichni brýle s dodatečnou vrstvou informací a pak implantované čipy. To je nevyhnutelný pokrok.“

„Takže máš na všechno jen odevzdaně kejtat a děkovat technobohům, co ti zase seslali? A kdo nesouhlasí, je staromilec nebo co? Tomuhle se říká kritický myšlení a já ho u studentů zoufale nevidím.“

„Protože jsou na vysokých školách lidi, kteří tam nepatří. Taky u nás vidím, kdo všechno získal diplom.“

„Studenti seděj na přednáškách a maj zapnutý chaty, sledujou, jestli jim někdo nenapsal, jestli jim něco neuniklo na fejsku a kolik dostali lajkýsků na poslední status. Nejsou schopní se soustředit. Pořád na příjmu, pořád čekáš na něco zvenčí, na co můžeš reagovat. Nikdy nejseš sám. Teprve o samotě, v klidu, myslíš sám za sebe. Ten neutuchající nápor a příval informací destabilizuje osobnost. A tahle vaše debilní aplikace i intimitu.“

Ema zuřivě shodila ubrousek z kolenou, a než ji mohl Adrian uchlácolit, opustila restauraci. Dušené jehněčí dojídal sám. Dezert odmítl stejně jako dolití další sklenky.

V pokoji ji nenašel. Zkusil jí zavolat, telefon dlouze vyzváněl, ale nebrala to. Objednal si dvě láhve vína. Přitáhl si křeslo k oknu, kde se u kulisy pařížského panoramatu propil k spánku. Večer se nakonec nelišil od těch, které tráví sám v Praze, jen pil mnohem rychleji, aby utlumil šířavou předtuchu, že Emu už podruhé ztratil.

Ema vklouzla do pokoje, až když se slunce opíralo do tlustých závěsů. Adrian se natáhl pro mobil, bylo půl osmé. Stíny kolem očí se jí lehce rozpíjely, nejspíš noc protančila. Mlčky se prohrabávala kufrem, aby našla odličovač.

„Jaká byla party?“

„Docela to ušlo.“

Zavřela se do koupelny. Adrian uvažoval, zda je pořád nastvaná, nebo jen opilá a unavená. Po pár minutách se s mokrým obličejem skulila do postele.

„Škoda, rád bych šel s tebou.“

Pohládl ji, ale ona se ještě víc odtáhla ke kraji postele.

„Netušila jsem, že si budeme tak vzdálený. Ty ses vlastně moc nezměnil, jen v tobě pořád stejný prostředí akcentovalo vlastnosti, který mi už asi vaděj.“

„Nechápu, proč jsi mě sem vlastně vytáhla. Večeři jsme si mohli dát i v Praze...“

Během pár chvil usnula, anebo spánek předstírala, protože už Adrianovi neodpověděla. Byla tak blízko a zároveň tak daleko. Vzpomněl si na první společnou noc. Samým štěstím nedokázal usnout, nemohl se jí nabažit, zjihle jí několikrát přepočítal všechny pihy na obličej. Bylo jich sto dvacet osm – nebo taky sedm bitů, přesně tolik měla standardní ASCII tabulka, tady seznam znaků, které používaly a zobrazovaly první osobní počítače.

Uměl si představit, co bude následovat, až se pozdě odpoledne vzbudí: v panice, že prošvihla otevírací dobu oblíbených butiků, na sebe nahází, co jí přijde pod ruku a ztřeštěně se poženě do čtvrti Faubourg Saint-Honoré, kde bude prodavač-

ky vytírající podlahu přesvědčovat, aby ji nechaly vyzkoušet alespoň pár kousků. Cítil se tu navíc.

Večer si neměl důvod vybalit, tak jen popadl zamčený kufr a tiše pokoj opustil. Během snídane si přebukoval letenku, a protože netrval na první třídě, nabídli mu let ve dvě odpoledne. Zaplatil v recepci pokoj, spíš z konverzačních důvodů nadhodil, že musí nenadále odcestovat, jeho partnerka však zůstává. Pomalou procházkou se vydal k Eiffelově věži, pak už byl čas nechat se odvézt na letiště.

„Počkejte na mě,“ požádal taxikáře Na Příkopě. Vydal se k centrále, kam mu doručili nový notebook. Ten prasklý displej už ho vytácel k nepříčetnosti. Letadlo nabralo tři hodiny zpoždění, tak se pokoušel pracovat, ale jen ho rozbolela hlava.

Popadl z přihrádky bílou krabici s Apple Air. Na odchodu si povšiml, že zpod dveří kanceláře Rabáka, jednoho ze spolumajitelů KPR Investu, prosvítá světlo. Vzájemná setkání nevyhledávali, ale teď by si mohli v klidu promluvit o nabídce partnerství, kterou nadnesl Prokop.

Adrian zaklepal a vstoupil. Rabák podrážděně odkládal telefon, v puse cigaretu, při ruce láhev.

„Neruším?“

„Jdi do prdele,“ odsekl Rabák. Někdy mluvil rychleji, než myslel, ale díky přirozené autoritě mohl své přešlapy snadno označit za spontánní bezprostřednost a protivníci mu to možná i věřili. Bezskrupulózní chování si vyložili jako demaskovanou upřímnost a nabyli dojmu, že jednají s prostým člověkem. Opak byl pravdou.

„Hele, partnerství byl Prokopův nápad. Nijak jsem o to neusiloval. Dozvěděl jsem se to teprve před týdnem.“

„Kolik ti bylo v devadesátém roce?“

„Jedenáct.“

„To jsme s Prokopem a Kociánem makali čtrnáct hodin denně, aby se firma někam posunula. Tys tady nepotil krev, přišel

jsi do luxusního kanclu k hotovému. Nikdy, opakuju nikdy, by mě tehdy nenapadlo, že mě může vyšachovat nějaký cu-cák.“

„Ale já tě nevyšachoval. Na tvé pozici se nic nemění.“

„Já jsem to táhl, když ostatní padali na hubu nebo se báli. Ale na zásluhy se zapomíná, protože zásluhy vyžadují vděk, a to je nepohodlný.“

„Chceš dole bronzovou bustu? A na ní bude napsáno: *Mata-dor kuponové privatizace?*“

„Bez kupónovky bys tady teď nebyl!“

„Přece nemůžu za to, že se ti nedaří. Ostatní ale vidí, že se díky mně daří KPR jako celku. Nevím, proč to bereš tak osobně.“

„Prokop na tobě rejžuje a Kocián je mimo, jen objíždí léčitele.“

„Tak se přestaň litovat a začni zase makat.“

Rabák vstal. Do jeho stínu by se Adrian vešel dvakrát. „Možná se mi nedaří, ale o rozum jsem nepřišel.“

Adrian instinktivně poodstoupil o krok dozadu.

„Prokop vždycky čekal na každou mou chybu a Kocián je slaboch.“

„Jaké chyby? V jakém paralelním vesmíru to žiješ? Krizi průmyslu a stavebnictví jsme si přece nevymysleli.“

Rabák si došel ke stolu pro další cigaretu. „Ale hodí se, co? Zvlášť když mi končí splatnost bondů.“

„Proč si to teda nevyřídíš s nimi? Mě vaše spory fakt nezajímají.“

„Potřebujou někoho, aby mě dokázali přehlasovat. Seš mlíčňák v loutkovém divadle, co neví, že je v převleku čuráka, a hraje si na prince.“

Do kanceláře vběhl Rabákův bodyguard Čestmír. Vytřeštěné oči rámoval ještě dementnější výraz než obvykle. Sklonil se k pánovi a funivě překotným šepotem mu cosi sděloval. Adrian rozeznal slova „mrtvý“ a „krev“. Rabák vypadal, že rázem vystřízlivěl, přes obličej mu stekla chladně zuřivá maska.

„Chyť toho hajzla!“

Čestmír na povel vyskočil jako pes. Adrian se ani nestačil hnout a Čestmír ho na zemi bolestivě zpracovával. Rabák k nim zlověstně přistoupil. Sáhl Čestmírovi za sako do náprsního pouzdra pro pistoli Glock, model poslední, čtvrté generace. Pak Čestmírovi nadzvedl nohavici a z lýtkového pouzdra vytáhl kousek trubky.

„Tohle je trochu moc...,“ Adrian si nebyl jistý, jestli větu vyslovil nahlas, nebo mu jen rezonuje v mozku.

Rabák šrouboval tlumič na ústí zbraně. „Vždycky jsi mě sral. Chlapeček v brejličkách, co ohrnoval nos. Díval ses na nás s despektem, ale prachy ti nesmrděly. Neumazat se, ale něco z toho mít. A nakonec se z tebe vyklubuje takovej zmrd.“

„Vůbec nechápu, o co tady jde,“ zaprotestoval Adrian. Konečně mohl mluvit, protože Čestmír z něho slezl, aby se nepřimotal k ráně.

„Už jednou jsem tě důrazně varoval. Pamatuješ si, co jsem ti slíbil? A víš, že já sliby plním.“ Adriana náhle obestřel klid. Cítil se vyčerpaný, předčasně zestárlý a spoluzodpovědný za řadu frustrujících rozhodnutí. Nepatrný pohyb chvějícího se prstu ho mohl zbavit výčitek i vzpomínek na Emu. Představil si hodnotu svého majetku a vedle toho své tělo; chemikálie, jež obsahuje, mají cenu zhruba jednoho oběda. Rabák natáhl zbraň. Hlaveň se pomalu snášela dolů. Adrian zíral přímo do jejího ústí.

II.

Adrianovy nejstarší vzpomínky se pojily s malým, zpustlým pozemkem v zahrádkářské kolonii, který otec koupil po dlouhém hledání.

„Vyjmenovaná slova po pé,“ houkl otec na Adrianova o sedm let staršího bratra Martina.

„Pýcha, pytel, pysk, netopýr, slepýš, pyl...,“ Martin těžce lovil slova, zatímco se opíral o lopatu.

„Kopyto, hňupe!“ vlepil mu otec pohlavek.

„Páták a neumí vyjmenovaná slova. Když se nechceš učit, tak budeš pracovat. Zaber!“

Sotva se otec otočil, Martin pohlavek proměnil ve facku, která tříletého Adriana povalila do trávy. Rodiče měli za to, že je Adrian nemotorné a možná trochu zpomalené dítě.

Otec kypřil půdu za keříky rybízu. Martin se rozpřáhl a lopatou podsekl kořen kvetoucí skalničky. Později si v láhvích nosil chemikálie, které ke kytkám tajně rozléval, aby chcípaly pozvolněji. Když ho Adrian náhodou spatřil, dostal kopanec. Varování bylo zbytečné, protože Adrian si až moc dobře pamatoval, co následovalo, když jednou na bratra žaloval.

Martin si počkal, až budou sami, pak po něm skočil a do pusy mu nacpal ponožku jako roubík. Z předsíně si přinesl telefonní seznam. Adrianovi přivázanému k židli tekly slzy ještě dřív, než Martin exekuci zahájil. Viděl to ve filmu. Dostatečně hutný a zároveň měkký dopad stránek způsobil zajatci otřes mozku, aniž by zanechal stopy mučení. Adrian se bolestí málem udusil, protože přes roubík nemohl dýchat.

Otcovu příruční knihovnu zaplnily zahrádkářské rukověti, jež po nocích vášnivě pročítal, aby našel odpověď na záhadu,

proč dvě bedýnky šlechtěných a rezistentních trvalek, pečlivě vybraných na Floře Olomouc, nepřečkaly sezonu.

Ve státním panelákovém bytě 3+1 v Uherském Hradišti bratři sdíleli pokoj, ale Adrian do něj povětšinou nesměl. Pod postelí rodičů si z ploché baterie, drátů, přepínačů a žárovek stavěl jednoduché obvody.

„Sahara!“ zahulákal Martin.

Adrian se překotně vysoukal ven, aby v kuchyni natočil sklenici vody.

„Trvá ti to,“ pleskl ho Martin.

„Ano, pane.“

Adrian se ani nestačil znovu uklidit pod postel a slyšel: „Bu-fet!“

To byl signál, aby naplnil talíř. Martin na jídlo vybíravě koukal. „Nemám na nic chuť.“

Teprve až se z práce vrátila máma, mohl do pokoje, kde však musel respektovat Martinem stanovená pravidla. Hněval se na rodiče, že počínání bratra nevidí, proto se na ně zlostně utrhoval nebo z bezmoci propadal atakům plačtivé sebelítosti.

„Dělej, ty debílku,“ vystrčil ho Martin z pokoje.

Adrian se snažil kolem návštěvy, kterou tu rodiče zrovna měli, neviditelně proplížit, ale stejně ho zmerčili.

„Ten vyrostl... Už poznáš nějaká písmenka...? Do kolika umíš počítat...?“ pokoušeli se ho vlídně rozmluvit, ale Adrian stydlivě hleděl do země.

Na chodbě jim se staženým hrdlem a s bušícím srdcem prošacoval kabáty.

„Jenom deset korun!?! A kolik sis nechal pro sebe?“ Martin ho povalil na postel, přikryl mu hlavu polštářem, a když zjistil, že Adrian u sebe opravdu víc nemá, několikrát ho praštil do žeber.

„Nikdy nezvedne ruku,“ stěžovala si učitelka na Adrianovu pasivitu hraničící s leností, „ale když ho vyvolám, odpověď zná. Možná se ve třídě nudí...“

„Adriane, proč se někdy nepřihlásíš?“ tázala se starostlivě máma.

Pokrčil rameny, ale dobře to věděl.

Měli ze dvou sloupců slovních spojení vypsanych na tabuli tvořit celé věty.

„Malá pase u lesa,“ navrhl Adrian.

„To není správně,“ pokárala ho učitelka. „Zkus to znova.“

„Malá pase u lesa,“ trval si na svém Adrian.

Třída se jeho zabeđenosti rozesmála.

Učitelka vyvolala holčičku z první řady. „Tele se pase u lesa,“ vyhrkla copatá.

„Malá pase u lesa‘ je ale taky věta.“

„Adriane, ano, já jsem chtěla slyšet něco jiného. Posad' se.“

Tak s ní přestal mluvit. Je hloupá. Jako všichni dospělí.

Rodiče se snažili introvertní dítě všemožně vybudit, proto ho vzali na ukázkový den do Domu pionýrů a mládeže. Adrian se musel přemáhat, aby nezačal ječet. Na přeplněných chodbách se o něj pořád někdo otíral, což naprosto nesnášel.

Vstoupili s mámou do učebny označené *Výpočetní technika*. Adrian se rozhlížel. Na černobílých přenosných televizích Merkur svítla čtvercová pole, kde ve vymezené agoře poblikávala malá kostka - robot Karel, jak se měl později dozvědět. Děti pomalu psaly povely na klávesnicích šedivých krabic PMD-85, na které Karel reagoval. Adriana prostoupilo neobvyčejné vzrušení. Cítil, že nad tím počítačovým tvorem může mít neomezenou moc, stejně jako měl bratr nad ním.

„Přijďte tak za dva roky,“ rozhodl Otakar Šmahel, vedoucí kroužku, když si rachitického chlapce prohlédl. „Přijímáme minimálně třeačky, potřebují mít rozvinuté abstraktní myšlení.“

„Adriane,“ vyzvala ho matka, ale Adrian se nedokázal od obrazovky odtrhnout. „Pojď,“ matka ho musela vzít za ruku a z učebny odtáhnout.

„Já tam chci! Já to zvládnu!“ vzpřičil se na chodbě. Po rozšklebeném obličejí se mu řinuly slzy. Dosud nepoznaný výron synova zájmu matku přiměl, aby se vrátila s Otakarem vyjednávat.

„Tak si to shrneme,“ přednášel Otakar, „základní jednotkou informatiky a digitálních systémů je bit: jednička nebo nula, pravda nebo nepravda, proud protéká nebo neprotéká... Řekne mi někdo další příklad?“

Adrian vymrštil ruku jako první a zároveň jediný. Otakar ho vyvolal.

„Světlo svítí nebo nesvítí. Závora nahoře nebo dole...“

„Správně, to stačí... Obecně řečeno může bit představovat jakoukoli dvoustavovou hodnotu. Sdružováním bitů můžeme zapsat vyšší čísla. To je takzvaná dvojková soustava. Ale o ní příště... Nebav se mi tam! Poslouchej, co říkám!“ mrštil Otakar tužku po dvojici šeptajících kluků. „Ještě slovo a nebudou hry.“

Pohrůžka spolehlivě zamkla ústa. Většina dětí kroužek navštěvovala jen kvůli posledním minutám, kdy Otakar blahosklonně - ale výhradně za odměnu - svolil, že si mohou na počítačích zahrát.

„Piš si zadání!“ Otakar oslovoval kolektiv jako partu branců na cvičáku. Adrianovi jeho styl vyhovoval, protože kroužek měl nekompromisně naplánovanou každou minutu, a tak prakticky nevznikal žádný prostor pro interakci s ostatními dětmi.

„Nejprve Karel náhodně rozmístí deset značek. Vráti se do výchozí pozice. Pak musí diagonálně přejít do opačného rohu a do žádné značky cestou nevrazí.“

Jazyk Karel vznikl na Stanfordově univerzitě jako vstupní a silně zjednodušený nástroj pro pochopení základů progra-

mování. Pojmenován byl na počest Karla Čapka, byť poněkud nepřesně, protože slovo robot vymyslel jeho bratr Josef. Kostička zosobňující robůtka Karla se dokázala otáčet, postoupit o krok, informovat, kterým směrem se zrovna dívá, utrousit a zvednout bobek. Omezený rejstřík příkazů doplňovaly podmínky, větvení a cykly.

Adrian rychleji než starší děti chápal Otakarův výklad a řešení měl vždy mezi prvními, proto ho Otakar usadil k počítači samotného, zatímco ostatní sdíleli stroj PMD-85 po dvou, či po třech.

„Ještě chvílku!“ žadonil pokaždé Adrian, když se Otakar chystal učebnu zamknout.

„Podívej,“ ukázal mu vedoucí. „Abys programoval Karla, nepotřebuješ počítač. Můžeš si program zapsat a pak si jeho běh simulovat na čtverečkováném papíře. Je to prostě plocha desetkrát deset bodů. Chápeš?“ Potom mu nadiktoval seznam úkolů.

Adrian je vyřešil do druhého dne. Všechno, co viděl kolem sebe, se snažil převádět na rébusy pro Karla. Na školní chodbě učinil pronikavé poznání: dlaždice tvoří podobnou mřížku, jaká definuje životní prostor Karla, a náhle se jím sám stal. Vzorně si stoupl na dlaždici, srovnal špičky a vypnul tělo tak, aby nikde nepřechýl. V jeho mozku se rozběhl program. Posunul se o dlaždici vpřed. Vedl své kroky identickými příkazy, jimiž by do jídelny musel protáhnout i Karla.

„Co je to za blbečka?“ minul ho chumel osmáků.

Adrian mechanicky přeskakoval z dlaždice na dlaždici.

„Kam se ženeš, píčó?“ zastoupili mu cestu.

„Ten ještě neví, co to je.“

Adrianovi byli úplně lhostejní, ani trochu se nebál. Robot Karel má program a ten jediný ho určuje. Vyhodnotil před sebou překážku a přeskočil na vedlejší dlaždici.

„Neumíš odpovědět?“ strčil do něj největší z kluků. Adrian se zakymácel, ale musel to ustát. Byl naprogramovaný na co nejkratší cestu do jídelny.

„Všechno nejlepší!“ hlaholila matka zpola schovaná za dor-tem, který sama upekla.

„Rychle, Adriane, aby vosk nestekl na polevu.“

Adrian sfoukl osm svíček.

„A tady máš od nás dárek,“ přisunul k němu otec objemnou krabici. „Doufám, že jsme vybrali dobře.“

Zpod papíru vykouklo logo Atari. Ani ve snu ho nenapadlo, že by měl vlastní počítač. Rázem jim odpustil křivdy, které na něm páchal Martin.

„On vždycky všechno dostane a já nic,“ odfrkl si Martin.

„Martine, dostáváte oba stejně.“

„Já chci motorku.“

„Až tomu budou odpovídat tvé výsledky ve škole, dostaneš motorku,“ zpražil ho otec.

Pro rodinný rozpočet představoval počítač významnou investici zahrnující nejen cenu samotného stroje, ale i nevýhodný kurz při směně bonů plus úplatek pro zaměstnance Tuze-xu, aby předražený dovozový výrobek vůbec získali.

„Otakar tě moc chválil. Prý máš talent.“ Otec ze šuplíku vyndal kazetu s hrami, kterou mu do začátku nakopíroval Otakar spolu s návodem, jak je z kazety nahrát.

Adrian se však obešel bez nápovědy. Zcela přesně si zapamatoval posloupnost úkonů, třebaže je viděl jen jednou, před několika měsíci, když Otakar slavnostně přinesl své Atari do kroužku, aby svěřencům demonstroval propastný rozdíl mezi západním Atari a socialistickým PMD-85. Dokonce do učebny přestěhoval barevnou televizi ze společenské místnosti Domu pionýrů a mládeže, aby patřičně vynikl barevný grafický výstup a čtyřkanálový zvuk.

„Dejte si dort,“ postrkovala máma talířky třem chlapům, které mihotavé dění na televizoru náhle stmelilo. Nestačili ani vyzkoušet všechny hry z kazety a byla půlnoc.

„Tak zase zítra,“ hnal kluky do postele otec, ale sám ještě u počítače zůstal.

Nepopsatelná euforie z dárku vydržela Adrianovi pár dnů. Do obvyklého repertoáru povelů, s nimiž se uměl vypořádat a byl vůči nim poměrně zatvrzelý, přibyl nový.

„Startuj!“ hulákal Martin už ode dveří, což znamenalo, že má Adrian nahrát akční střílečku River Raid.

„A ven!“

Adrian přitisknutý zvenčí na dveře sledoval klíčovou dírkou, jak se Martin u hry svíjí, protože raketu řídil celým tělem. Rval joystick silou, až to v něm škrundalo, a nakonec páku ulomil.

Martin se naučil ovládat hry pomocí klávesnice, a když se mu nedařilo, nepříčetně do ní bušil. Bylo to horší, než kdyby tloukl Adriana: rány se zahojí a přebolí na rozdíl od křehkých plastů počítače. Adrian sebral veškerou odvalu a postěžoval si u rodičů, ale ti ho usměrnili, že se musí umět dělit.

Rozhodl se jednat. Nikdo mu nepomůže, tak si musí poradit sám. Poté, co na zahradě spadl ze stromu, ho už raději k ničemu nepouštěli, a tak nejčastěji posedával v kempingové židli a listoval zahrádkářskými knihami. Mimo jiné se dozvěděl, že konvalinky jsou prudce jedovaté. Nenáviděl bratra za to, co mu kdy udělal, a ještě víc za to, jak demoluje jeho Atari. I rodičům by se ulevilo, několikrát slyšel, jak na sebe v ložnici kvůli Martinovi křičí.

„To bude mít maminka radost,“ usmívala se paní v květinářství, když Adrianovi balila tři svazečky konvalinek. Vše měl důkladně připraveno. Kytky ponořené do zavařovací sklenice ukryl za panelákem u komínové šachty, aby se tam dva dny louhovaly. Pak už jen čekal na vhodný moment.

„Sahara!“ zahulákal Martin od počítače.

Naprosto vtažený do hry Draconus vychlemtal vodu na jeden zátaž.

Adrian jednal jako v sebeobraně a byl si neochvějně jistý, že bez bratra bude všechno jednodušší.

Když přišla máma, vytáhla Martina z pokoje, aby se společně učili. Adrian jako vždycky ze všeho nejdřív navlhčeným

hadříkem pečlivě otřel špínu a mastnotu od Martinových pracek. Hřálo ho vědomí, že dnes provádí očistu naposled.

„Přestaň simulovat a spočítej ten příklad!“ slyšel z kuchyně matčin zvýšený hlas.

Adrian se šel podívat, jak Martin trpí.

„Mně je vážně špatně.“

„Celé odpoledne hraješ hry, to ti špatně nebylo?“

Martin se vymrštil a rozběhl se na záchod. Bylo slyšet, jak se dáví.

„Není ti to nic platné,“ volala za ním matka. „Ten příklad spočítáš.“

Martin se zanedlouho do pokoje přišoural se zkřiveným obličejem a ulehl do postele. Adrian se šel dívat na večerníček. Věděl, že bude muset dnešní noc strávit s mrtvolou. Trochu mu to nahánělo hrůzu, ale vysvobození za to stálo. Do postele si vzal baterku. Pro všechny případy bude muset zůstat na stráži celou noc, ale po pár minutách usnul.

Ráno našel Martina v posteli nehybného. Pořád mu to nebylo ani trochu líto. Zasloužil si to.

Martin ale otevřel oči: „Nečum, blbečku.“

Adrian pochopil, že si v principu počínal správně, ale měl použít víc svazečků. Týden pro jistotu počkal, jenže pak už konvalinky nikde ve městě nesehnal. Začel se znovu do otcových rukovětí, ale žádnou dostupnou, jedovatou alternativu neobjevil.

Problém se vyřešil sám. Po prázdninách Martin nastoupil na kombinovaný obor kuchař/číšník v Gottwaldově, kam ho vzali díky otcovým kontaktům. Domů jezdil jen na víkendy, posléze však stále řidčeji, protože návštěvy končily vždycky hádkou s otcem.

Majitelé počítačů Atari se sdružovali pod hlavičku Svazarmu – Svazu pro spolupráci s armádou – v takzvaných Atari klubech. Smyslem setkání byla nadšenecká výměna zkušeností

a především programů, neboť oficiální distribuce softwaru nefungovala. Stát prostřednictvím Tuzexu dodával omezené množství samotných strojů, centrální plánovači však neviděli důvod, proč plýtvat devizami na software, když se dá snadno překopírovat. Pokud neexistuje alternativa, odpadá dilema, zda se jedná o krádež.

„Doporučil bych vám program STAP, umí vytvářet úhledné popisky kazet...“ Otakar, předseda jejich buňky, objížděl ostatní sdružení a vedle nakopírovaných kazet občas přivázel zpravodaje, jež vydávaly silné organizace v Praze, Brně, Prostějově, Olomouci nebo v Rožnově.

Svébytné časopisy, s vysokou mírou odbornosti, nabízely novinky z informatiky, výpisy programů až po návrhy hraček řízených počítačem. Oč méně Adrian obsahu rozuměl, o to dychtivěji ho hltal. Na přímluvu Otakara byl trpěným, přezíraným a propastně nejmladším členem klubu, neměl do diskuze čím přispět, tak jen poslouchal.

„Pražský Atari klub vyhlásil programátorskou soutěž,“ pokračoval Otakar. „Kategorie A: uživatelské programy zaměřené na racionalizaci a efektivnost práce v podnicích jako JZD, školy a podobně. Kategorie B: programy pro vědecké a vědeckotechnické aplikace. Kategorie C: hry zaměřené na rozvoj IQ. Vítěz každé kategorie obdrží věcnou cenu v hodnotě 1000 Kčs. Myslím, že bychom se měli zúčastnit. Nějaké návrhy, pánové?“

Krčení ramen podkreslovalo vrčení magnetofonu, který po celou dobu schůzky usilovně rozmnožoval kazety s novými programy.

„Jsem ve výhodě, protože jsem měl čas přemýšlet cestou z Prahy. Navrhuji program pro monitorování pohonných hmot pro JZD. Každé vozidlo by po směně muselo nahlásit stav tachometru a doložit množství načerpaného paliva. Tím se zabrání rozkrádání nafty a podle počtu najetých kilometrů můžeme sledovat efektivitu každého pracovníka.“

Otakarova posedlost statistikami byla všeobecně známá. Dokonce se průkopnický pokusil z Atari učinit středobod domácnosti. Nutil manželku vést podrobnou evidenci rodinných výdajů nebo vytvářet nákupní seznamy. Stačilo jen z kazety nahrát potřebný program, z jiné kazety zavést poslední uložená data a konečně načítat aktuální údaje, které se opět zaznamenaly na pásek.

Pokud to šlo hladce, evidence útraty 127,30 Kčs ze samoobsluhy jí zabrala zhruba hodinku. Vzepřela se hned druhý den. Otakar její bojkot potrestal schováním klíčů od auta, načež se žena i s dětmi odstěhovala k rodičům. Otakar ji odprosil, a tím experiment s digitalizací domácnosti okamžitě skončil.

Otakar čekal, že jeho nápad kolegy ohromí.

„Oto,“ vzal si slovo pokladník, jinak agronom v JZD. „Myšlenka je to pěkná, ale všichni víme, že nereálná.“

„Proč? Napíšeme to za čtrnáct dnů!“

„Umíš si to představit v praxi?“

„Do počítače by údaje pochopitelně nezapisovali sami řidiči, ale vyškolená operátorka.“ „Nejde o to, kdo by data zadával, ale co by to způsobilo... Chlapi si prostě vezmou do kanystru trochu nafty domů, no tak...“

„Takže ty otevřeně přiznáváš, že se u vás rozkrádá nafta, a nic s tím neděláš?“

„Oto, neblbni,“ krotil ho zrudlý agronom. „U vás je to možná jinak, ale když my začneme chlapy hlídat, vyserou se nám na to. Kde já vezmu traktoristu? Umíš si představit, co by to udělalo s efektivitou? S plánem? Co je proti tomu pár litrů nafty?“

„To je staré myšlení! Takhle se nikam neposuneme. Proč se tady vůbec bavíme, když každé smysluplné využití okamžitě smetete ze stolu?“

Adrian Otakara obdivoval. Tak rád by ho podpořil, ale zatím na to nestačil. S jistotou věděl, že se chce stát programátorem – velkým, prvotřídním a obdivovaným programátorem.

Ve skromné knihovniče klubu našel příručku k Turbo BASICu, sice v polštině, ale zato poměrně obsáhlou a prošpikovanou názornými příklady. Polsky neuměl ani slovo, psaný text se jevil nepřístupně, ale když ho zkusil číst nahlas, zvuková podobnost bariéru zmírnila.

Po půl roce ovládal Turbo BASIC i polštinu a mezi oběma dovednostmi cítil přímou souvislost, kterou svedl artikulovat až o pár let později: každý jazyk se skládá ze slov a pokud chceme tvořit složitější výpovědi, tedy věty, je nutné respektovat gramatická pravidla. Kdo se dokáže naučit cizí jazyk, je schopen i programovat.

Listopadové dny sametového převratu roku 1989 Adrian prožíval pod vlivem silné osobní potupy, která zastínila vše ostatní; koneckonců mu bylo deset, politika ho nezajímala. Pražský Atari klub jako přílohu zpravodaje vydával kazetu s programy, Adrianův projekt na procvičování cizích slovíček však odmítli zařadit s odůvodněním, že podobných, ba daleko propracovanějších programů už nabídli mnoho.

Na náměstí se každý večer shromažďovaly stále početnější hloučky odvážlivců, jimž prokřehlí studenti z Prahy četli revoluční prohlášení. Za oknem jednoho z přízemních bytů poblíž běžel ve smyčce videozáznam zásahu policie na Národní třídě proti pochodu, jak ho zaznamenali amatérští filmaři. Učitelka jim ze dne na den oznámila, že odted' není soudružka učitelka, nýbrž paní učitelka. Správné oslovení ji najednou zajímalo daleko víc než pravopis a každé přeřeknutí důrazně opravovala.

Fragmenty vzpomínek. Před Vánocemi na pár dnů otevřené hranice na Západ. Šest hodin popojíždění ve frontě na přechodu. Pohraničníci se zatvrzelou důkladností kontrolují každý pas. Ti rakouští raději schovaní před zplodinami autokarů několiknásobně překračujícími limity vyspělého světa. Závora nahoru, volný průjezd.

Vídeň plná špatně oblečených, udivených balíků, které vedoucí zájezdu během cesty naučil základní fráze: gutntag, danke a vífíl. Řízky či omelety snědené venku na lavičce, třebaže mrzne. Kolik zboží za těch pět dnů zmizelo z rakouských regálů, nikdo nespočítá. „Češi, nekraďte nám tady,“ vyvěsily obchody na dveře žádosti přeložené již domestikovanými emigranty.

Po ilustrativní prohlídce blahobytu na Mariahilfer Strasse ve značkových obchodech s vysokou cenovou hladinou rychle na Mexikoplac, ráj cetek všeho druhu. Krámky poslední kategorie se přes noc staly nákupními galeriemi Čechů, Slováků, Maďarů i Poláků.

Pod bezpočtem stromečků vykoukl na Vánoce tentýž kazetový magnetofon, dvojče, podlouhlý plastový šunt, ale i tak zázrak převyšující lidově demokratickou produkci. Kazeťák svedl pohodlně klonovat i pásky s programy a počítačovými hrami: úplně stejně, jako se kopírovala hudba, přenesl se i záznam skřeků nesoucí bitové informace.

Po Vánocích se atmosféra ve třídě proměnila. Totalita byla definitivně pryč. Najednou se o všem mluvilo bez obalu, beze strachu, a proto i před dětmi, což bylo dříve nemyslitelné, a ty si to odnášely do školy.

Prezident Havel v projevech hlásal pro mnohé až k nepochopitelné toleranci vyšroubovaný pacifistický přerod, mezi dětmi ovšem zuřil skutečný třídní boj, který přepsal mapu sociálních vztahů. Pro Adriana to znamenalo jen tolik, že ho spolužáci nechávali na pokoji, protože útoky se přenesly na potomky komunistů, vedoucích prodejen či funkcionářů. Bylo mu to jedno, jako vždy. Dny trávil nad novým nápadem.

Mezi problematickou oblast domácích počítačů patřily tiskárny, které režim záměrně blokoval, aby omezil šíření informací. V obchodech byla k dostání pouze tiskárna BT-100. Samotný fakt, že přístroj se dal pořídit bez úplatku, vzbuzoval

podezření a BT-100 obavu beze zbytku naplňovala. Konstrukčně se jednalo o jehličkovou tiskárnu: sada jehliček kmitá nad papírem a průklepem přes pásku vzniká záznam.

Snad nikde jinde na světě nenašli tolik odvahy, aby s počtem jehliček zaexperimentovali tak odvázně jako v socialistickém ráji. BT-100 se pyšnila jednou jedinou jehličkou, a navíc postrádala i tiskovou pásku, takže nad papír se umísťoval kopírák, jež tiskárna při práci rozcupovala. Stránka A4 ve vyšší kvalitě byla za ohlušujícího tlukotu vytištěna za pouhých dvacet minut.

„Otakare, mohl bych si přes víkend půjčit vaši bétéstovku? Taťka vám za to posílá litr slivovice.“

„Na co ji, Adriane, potřebuješ?“

„Vymyslel jsem, jak zrychlit tisk. Potřebuju to otestovat.“

„No, a jak?“

Adrian se tetelil, že se může svěřit někomu, kdo myšlenku ocení. „Upravil jsem základní znakovou sadu. Odstranil jsem z fontů co nejvíc bodů, aby se snížil počet úhozů tiskárny.“

„A na to jsi přišel sám?“

„Vidím teď znaky jen na monitoru, ale potřebuju si je ještě vytisknout, jestli budou čitelné i na papíře.“

„Ale tohle už dávno vyřešili v Prostějově. Mohl bych to snad někde najít.“

„Co?“ roztřásl se Adrianovi hlas.

„Příště se zeptej, než na něčem začneš dělat.“

„A ta tiskárna? Aspoň vyzkouším, jestli se mi to povedlo...“

„Promiň, ale mám ji teď pokaženou. Nacpal jsem do ní deset kopíráků a zasekla se.“

Adrian utrpěl další a těžko pochopitelnou porážku. Byl to jeho vlastní nápad, jak je možné, že už něco takového existuje?

Za několik měsíců se mu dostal do ruky olomoucký zpravodaj. Ústřední téma ovládl Otakar s projektem TURBO BT-100: pouhým předefinováním znakové sady dokázal zrychlit tisk až